

MARIA MARCHEWKOWA urodziła się 17 maja 1925 r. we wsi Szczyty pod Wieluniem w rodzinie rolniczej. Z wykształcenia jest nauczycielką, ukończyła Liceum Pedagogiczne w Wieluniu i Studium Nauczycielskie w Piotrkowie Trybunalskim. Przez lata pracuje w szkole w Siemkowicach i tu już jako emerytka mieszka z rodziną do dziś. Pisze wiersze, opowiadania, teksty kabaretowe. W swej poezji przywołuje wspomnienia z dzieciństwa i obrazy odchodzącej w przeszłość wsi.

Wiersze Marchewkovej drukowano w antologii „Wieś tworząca”. Scena Ludowa w Krakowie wydała w 1985 r. wybór wierszy zatytułowany „Baba Powsinoga”. Tomik wydany został w serii Debiuty Literackie Sceny Ludowej.

Maria Marchewkova jest członkiem Klubu Pracy Twórczej przy WDK w Sieradzu i Stowarzyszenia Twórców Ludowych.

Moji ludzie

A zyjom moi ludzie,
moi ludzie zyjom.
Nie lecom ka nowyzy,
ale sie nie kryjom.

A som se moi ludzie
zadziorni, zadziorni.
Tylko na to, co trzeba
przezorni, przezorni!

Łod wideł moi ludzie
Łod cepów i śpodła.
Juz byli na ty zymi.
Wcale ich nie nodła.

Przez całe długie lata
zowdy tacy sami,
bo byli, som i bydom
chłopami, chłopami.

Moja wieś

Rozsiadła się moja wieś
szeroko, kuliście.

Z zieleni wзира ciekawie
i w zieleń zanurza wzrok.

Uśmiecha się moja wieś
czerwienią wiśniowych sadów
i gościom śpiewa tę pieśń
– pieśń kosi, maszyny, pieśń pracy.

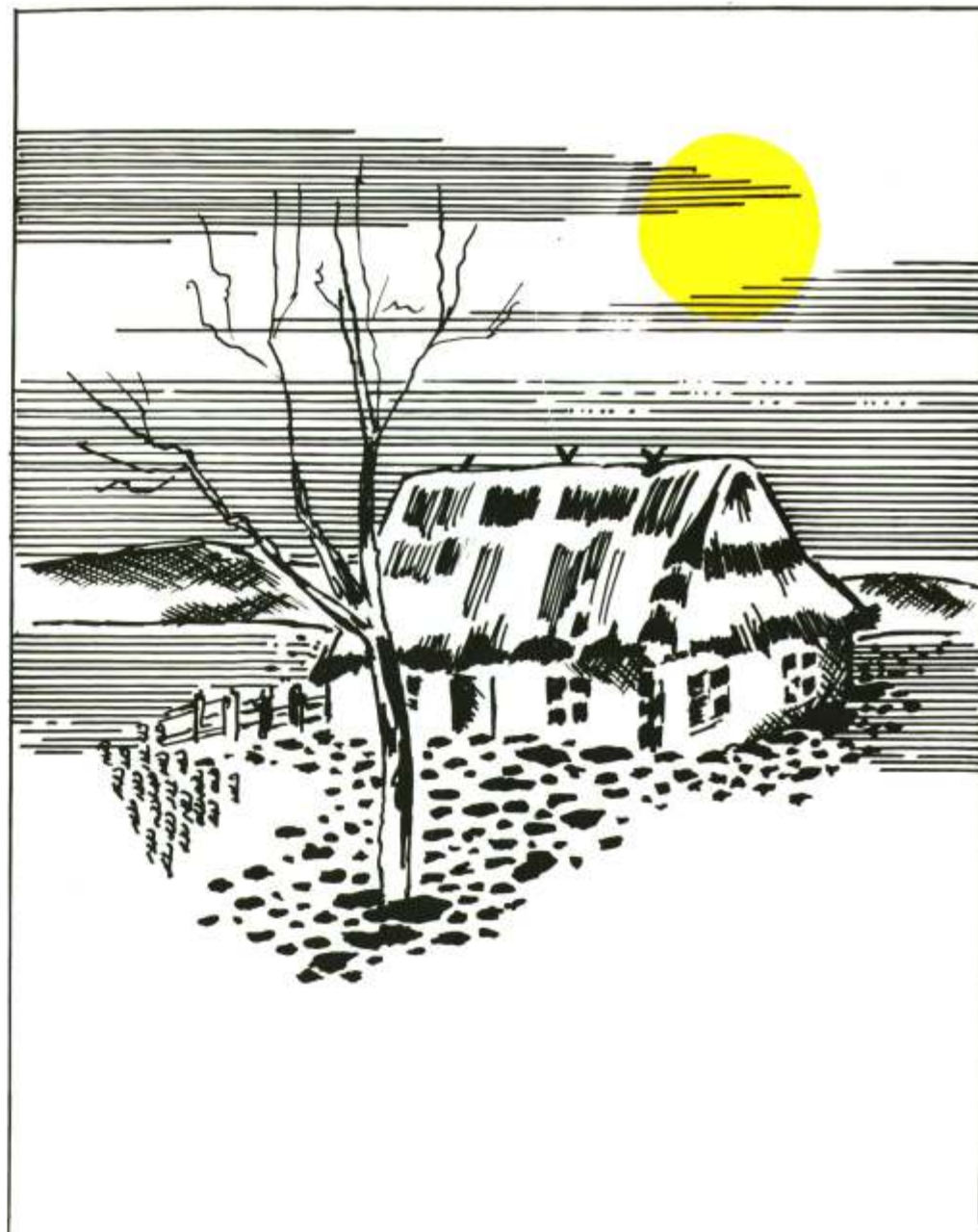
Och, duża jest moja wieś!
– szeroka, zielona...
setkami myśli wczepiona
troskliwie we wstęgi pól.

A nad wsią świeci słońeczko,
nurkują wiatry przymilnie,
gdy dziewczę z miłą twarzą
jak zjawą drogą przebiegnie.

Wiosna za wsią

Rozległe pola otacza wzrokiem,
dłonie unosi i błogostawi
łatą przy łacie
miedzami zszyte
uśmiechu swego
nie pozbawi.

W kornym skupieniu
w cichej zadumie
wśród deszczu kropli
za opłotkami
przesyła słowa
wytchnienia, ulgi
skrzydłom ozimin,
źdźbłom świeżej trawy.

W żniwowanie

Skwor, duchota była.
Parzył piosek w stopy.
Jak te muchy i psoły
baby siyrpym zbierały,
kosom ciyny chłopy.

A dźwiynkały kosy,
kiwały się kłosy!
Biydne dziotchy, kobyty
chybko w biygu zowziyntym
tak przy ziymi z nosym.

Niesto wszystkich naprzód
co pryndzy, co chybcy.
Patrzot, kto ta przechodziył,
jak sie żniwiorz łozsierdziył
i na polu pociył.

I egły zgrabne kracki
na ściyrznisku plockiym.
Przed wiecorym niewieie
urosty z nich myndeie
równiuchnym rzoneckiym.

Obrazy z życia wsi (fragment)

O wsi polska!
Za litr maślanki
za garść mąki,
za terebkę ziemniaków
behradne matki szły zginać karki
na wielogodzinne trudy
do uśmiechniętych i dumnych,
do zarozumiałych i chciwych.
A w domu czekały dzieci,
którym się chciało chleba,
dużo chleba, chlebka.
Kiedy zmęczone wyczekiwaniem
i swoją nieporadnością – płakały,
mądre kobiety krzątając się
po swoich obejściach, mówiły wzdychając:
– „Będzie deszcz, bo dzieci płaczą”
I życie ledwie poczęte
było już zbędnością, umieraniem.
Przy łożu rodzącej w trwodze
matki
stała „babka” z powykrzywianymi
reumatyzmem rękami,
kumoszki usługne, gromnica, krzyżyk
i woda święcona.
O boleści rodzenia, która tak rzadko
przeobrażała się w radość.
Mnożyły się na cmentarzu
całe rzędy kopczyków
małych, takich wstydliwie
skromnych, jakby chciały
świat cały przeproszać,
że kryją w sobie coś takiego
jak szczątki zgasłych
przedwcześnie ludzików.
Wśród trawy na niektórych z grobków

krzyżyk z patyków zatknięto
lub postawiono białą,
fajansową figurkę świętego.

Ech, wsi polska...

Kiedy dziś w paradnym wózku
wnuki tamtych matek – cierpiętnic
uśmiechają się z błękitnych
lub różowych koronek,
poduszek i kap śnieżnych

– myślę, że świat odwrócony na nice
konwulsjami tamtych bólów
szarpnięty, swoje oblicze
nareszcie ukazał
bez fałszu...

We świat

Bydzie sie wom przykrzeć.
O, bydzie, bydzie!
Daleko łod domu
tyskność wielko przydzie.

Po światcie kiez liście
drzewiowe, drzewiowe,
rozsiejom wos wiotry
losowe, losowe...

Ani wos pozgorniać,
ani wos pozbiyrać!
Jak łolsowym klinom
przydzie żyć, łumiyrać...

Weżta na tom droge
ździebko ziami nasy,
Niek wom przypomino
przeminiome casy.

Przy łojcowiznie

Tameś łostoł, kaj wszystko w dolinie
z falom wiotru na przekór ci płynie.
Po co stois, leć ptokiyem za zbożo,
jak nodali, nodali, a chyzo!

Łowod brzonko w przezłocistym stońcu
ciyptło ziami w głowie rozum zmonco...
Pochnie miodym łod tatarki kwiycio.
Tak sie rwoeś, a ześ nie polecioł...
Cymuś nie polecioł?

Stois wyrnne jak kamiń na wzgórzu,
jak lotarnio przykuto do morzo...
Przesła chyntka za wielkie, nieznane...
Przyłostoteś ty ziami kochanek
nołuciwsi jako nikt na światcie,
choć tak kcioeś polecieć, polecieć!

Wiosno, ej, wiosno!

A zakryńc sie, zakryńc
wdziyncno tonecnico,
to nad nami skowronki
zawirujom, polecom.

Jaskótecki prześmignom
zakołować nad dachym,
boćki rusom na łonki,
ziaby skocom ze strachym.

A zykryńc sie zakryńc
śmiysko nasa młodo,
kiedy chces paradować
ze swojom łurodom.

Kajze wejrzys, kaj wdepnies
gwor sie budzi źwawy.
Prysnom śmiychy rozgłośne
przez pola i stawy.

Kaj se nogom przytupnies,
to rymatyz stary
ludziom z kości wyskocy
za mocary, za bory.

Dary jesieni

Oj, pądzi przez świat jesień
na kolorowym wozie czasu!
Nim owdowieje, nim się rozszlocha,
cieszy się światem, który tak kocha!
Chwyta w powietrzu nitki pajęcze,
w kosz jarzębiny korale zrywa.

Rzuca dziewczętom w fartuszki białe
krągłe jabłuszka, drobne orzechy,
a sama w biegu stroi się, stroi,
wstęgami furka,
dojrzała, płodna, szczęśliwa, syta
niby wesola wiejska rajfurka.

Plon z pól przycichłych zgarniając chciwie
w złote serwetki liści obwija,
kładzie w siateczki babiego lata
i na miłego słońca promienie
pasy pochyłe – nakłada dary
co pośród domów pełnią sytości
spizarni oddzwonią.

Robotno

Idzie, leci na pole
z hakom wyłostrzonom
bo rosa już łobeschła,
przeminyło wczesne rano...
co duchym, zeziajano,
cy sie ciesy, nie ciesy
ale z hakom w to pole
tak sie śpiesy, tak śpiesy!
Łuciekejta ji z drogi
wszylkie zawalidrogi.
Huk roboty tam ceko
a to jesce daleko!

W biygu spotko dwie kumy.
Łona z trzeciym rozumym
puści jynzyk w łobroty
na ty drózce za płotym.
Narzuco sie ryncami,
nawskazuje palcami,
głowom co trza nakiwo,
napsiocy, nawyzywo...
– zadziwiono, przejynto, najmondrzejso
i śwynto.
Świat łosondzi krytycznie
w trzy łosoby jynzycznie
i naprzyndzie wroz z niymi
plotów stózek łolbrzymi.
Słońce przejdzie pół nieba
a ta biydno jak trzeba
bydzie myncyć przy płocie
jynzyk w cijnzki robocie.

Wyšta a jo...

Wyšta mnie łomotali,
łoplontali, skrympowali
tysioncami swoich sprow
a jo kciałam tylko śpiywać,
tylko słowym świat kolybać,
tylko w tańcu, tylko w wiośnie
septać: – Powiym, powiym, proście!
Powiym i napise nowy wiyr.
Łod dno syrco z wos kozdygo,
łod westchninio, łod wejrzynio
wyłapano, zapisane wszylkie drgniynio
porozsiywać i rozciepać,
rozdać, zebrać, pozamiatać
tonecnica ksiynżycowo
w gwiyzdnom noc.